

ABONAMENTUL

an . 28 Cor.
 an . 14
 an . 240
 de Duminecă
 an . 5 Cor.
 România și
 an . 10 Cor.
 și pentru Ro-
 străinătate pe
 an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Doak Ferecătău nr. 24.
 INSERȚIUNILE
 se primesc la administra-
 ția.
 Măști publică și Loc de
 achisă costă fiecare yr 20 lit.
 Manuscrisurile nu se în-
 golază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 302.

Aviz abonaților.

Doam toți abonații noștri să binevoiască să plătească cu achitarea sumelor ce ne datorăm. În același timp le aducem la cunoștință că dela toți aceia cari nu ne vor plăti abonamentul până la 10 Septevrie vom încasa abonamentul prin oficiul postal.

Adm. »Tribuna«.

Neglijențe culpabile.

La începutul lui August s'a ținut la Paris al doilea congres internațional pentru învățământul primar, congres la care, ca de obicei, noi Români din țara aceasta n'am avut reprezentanți prin nimenea. Lipsa asta de participare ar părea, că vrea să însemne că cei trei milioane de latini din această țară de n.legiuri, n'am avea nimic de comunicat și nimic de învățat în adunarea celor de reprezentanți ai învățământului din lumea întreagă, strânși în acel oraș al Parisului noștri Francezi, unde atât de puțin ne cunosc păsurile.

Din datele de seamă despre acest congres se desface dovada unui interes general foarte viu la toate popoarele pentru problemele educației în școala primară și, afară de aceasta, o concepție mai largă a noțiunii educației pe care oficialitatea a răstăcut-o în deceniile din urmă atât de puțin, încât lumea pedagogică abia mai e în stare să o recunoască. Congresele ace-

tea, cu cari buna noastră lume românească, în frunte cu autoritățile bisericesti-școlare își bat atât de puțin capul, sânt o necesitate absolută în evoluția problemei educației; ele sânt o trîmbiță de alarmă în potriiva pedagogiei oficiale, pe care au uzurpat-o în cele mai multe țări statul sinonim cu o șleahță de exploatare ordinari ai situației. Impotriiva lor s'a ridicat și de astădată cu o tărie convingătoare lumea mare a modeștilor educatori din școala primară, al căror glas obștesc e glasul adevărului. Școala primară suferă, după mărturisirea acestora, de o grea boală, care o împiedică în îndeplinirea misiunii sale; ea e o unealtă în mâna partidelor politice, cari o expun tuturor fluctuațiilor nepriințioase, iar învățătorul e sau sclavul metodei oficiale de propunere, sau argatul principiilor politice ale clicei cărmuitoare.

Pretutindenea în școlile de stat domnește șablonul, care omoară libertatea. Școala e un institut de educație tot numai așa de bun ca armata, cu singura deosebire că nu e așa de tare ca aceasta; ea se bazează mai mult pe legi și pe ordinațiuni birocratice, decât pe legile psihice, pe cari le-au stabilit migăloasele studii și cercetări filozofice de atâtea veacuri. Progresul frumos al studiilor pedagogice e un câștig numai pentru teorie, în școala primară el nu găsește răsunet, — acolo răsună numai oficialitatea aceea, care răcește sufletul în loc să-l înalțe.

Ce roade a produs d. e. în Franța învățământul ultimelor trei decenii, de când

statul a crezut că, prin raționalismul lui rafinat, dar foarte puțin adânc, va da un avânt cugetării și va rezolvi cu un singur recept ranele, mai mult închipuite ale unei boli vechi? Mult trîmbițata »libertate« întovărășită de »libera cugetare« n'a fost în realitate decât o robie severă în care adevărata libertate a fost ferecată mai mult chiar decât în evul mediu și în care libertatea avea o singură accepțiune adevărată: aceea de a nu fi împiedecat în jertfirea conștiinței și în totala subordonare în fața marelui Leviatan, care e statul.

Pedagogia de stat a dat în Franța faliment din cauza unilateralei concepții despre sufletul omenesc și din cauza libertății, pe care o are statul de a strânge, din dragoste mare se înțelege, în brațele sale arzând de Moloh întreaga suflare din cuprinsul țării.

Din cele mai multe comunicări și din întreg spiritul care a dominat congresul, se desfacea un aer greu; era o atmosferă încărcată, care, deși de astădată n'a ajuns să se purifice cu totul, prevestește schimbări esențiale în timpul cel mai scurt. Congresul a fixat ca una din sarcinile sale din anul acesta: libertate în învățământul primar, și poate că e un punct luminos al desbatului, că punct luminos al desbatului, că urma lămuririlor pătrunzătoare ale institutor români din țară.

Congresul a fost de convingerea, că ori cât de stăruitoare și de sinceră muncă ar desfășura un stat pe terenul educației cetă-

O scrisoare la Vlădica.

Preasfințite Părinte!

Noi, mai jos iscăliții patru popl din patru sate, am citit în gazete, că Preasfinția Ta al fi pus unele zile anumite pentru »audiență«, adică ai venit fililor sufletesti, pe cari Ți l-a dat Dumnezeu să-i obiăduiești, că numai la anume ceasuri se pot înfățișa înaintea luminatelor fețe »Preasfințite Tale, dacă au vr'o jalbă ori vr'un păs.

Când am citit noi vestea aceasta, mărturisim, că la început am tresărit. Ni-se părea un lucru de tot străin și neobișnuit. Cum se poate? — Ne-am zis. La vlădicul nostru să n'avem noi înțelegere atunci când avem lipsă de sfatul lui? Noi așa știam, că vlădica este părintele poporului, iar ușa părintelui nu poate fi nici odăiă înclătă înaintea fiilor săi! Și ne socoteam că oare sfaturile mângăietoare pentru cei obișiți le poate amăna vlădica pe zile și ceasuri anumite?

Ni-se părea, că prin »audiența« aceasta se curmă obiceiurile de casă părintească, moștenite dela vlădicul nostru de pe vremuri și se introduce în biserică o datină străină, lipsită de căldura dragostei duhovnicești. Și ne întrebam: oare din ce pricină a găsit de cuvîntă acest tânăr arhieru, înălțat dela sinul unor săteni simplii pe scaunul de vlădică, să se îngrădiască în forme reci convenționale și să ne împartă înțeleptele sale povețe cu măsură de sgărcit?

Nici Șaguna cel neajuns în mărimea sufletului său, nu avea anumite zile de primire, cu toate că era sfetnic al Majestății Sale, și cu toate că plep-țul îi strălucea de orduri dăruite de înălțatul îm-

părat. — Și nici Miron cel cu maniere aristocratice, care era foarte pendant în privința formelor de etichetă.

Iar Preasfințiiile lor, ceilalți vlădici de astăzi, uniți și neuniți deopotrivă, primesc bucuros și ascultă pe cine le intră în casă, cu vreme și fără vreme.

Iar când am ajuns aici cu judecata minții noastre, ne-am oprit. Părea că a căzut un val de ceață de pe ochii noștri. Și atunci am priceput rostul înțelept al »audienței«.

Am început atunci să ne dăm seama despre înălțatul înțeles al cinstei vlădicesti.

Neamul nostru în toate vremurile a socotit vlădica ca o mare cinste și vrednicie, dăruită de Dumnezeu numai celor mai aleși din cel chemați. Fața vlădicului în conștiința poporului se reoglindea iluminată de razele unei aureole sfinte. De aceea nu ori ce om îndrăznia să se înfățișeze înaintea vlădicului, și trebuia să aibă pricină grele și mari dureri sufletesti preoții sau poporenii, când se hotărâu să porniască la vlădica.

Cine ar fi îndrăznit să alege la Șaguna cu ori-ce fleac de daraveră bisericască, sau să-și ducă jalba lui mărunțică, cu inaugurarea dirigătorilor bisericesti, la Miron?

Și astăzi, unii dintre preoții mai vechi, cu multă sfială își amintesc de clipele, în cari au stat de vorbă cu Șaguna. O audiență la Șaguna îmbrăca proporții sărbătorești. Vorba lui și sfatul lui cădea greu, răsplătat și se întipăria în sufletul omului atât de adânc, că nu l uita până la moarte. Iar a vorbi cu însuși Șaguna, era o cinste rară, de care nu se învrednicia ori ce muritor de rând,

De o vreme încoace într'atâta s'au schimbat lucrurile, de stăm să nu ne mai cunoaștem. Până când pe vremuri nici la domnu' pătrupop nu îndrăznia să calce pragul orșicinelor, — în zilele noastre aproape toți codașii dela sate au ajuns să se laude, că au grăit cu vlădica și au pîrlit pe popa din sat. Iar alții își scot din șerpar și câte o scrisoare dela Măria Sa. Fără să ia în seamă celelalte dirigătorii bisericesti și fără să-și mai ia slobozenle, cu hainele prăfuite, cu opincile pline de lină și cu îndrăzneala nepotolită de strălucirea podoabelor arhieresti, sub po-recla vulgarizată de »deputăție«, intră la vlădica tot natu și cere, pretinde, ba chiar și amenință. Curtea vlădicilor adeseori ofera priveliștea respingătoare a unei hale de bălcu, în care unii intră, alții ies, discutând și gesticulând.

În chipul acesta, — să fim iertați că o spunem verde: vaza și demnitatea personală a vlădicilor noștri, gata să stea la taifas cu toată lumea, s'a tocit și s'a devalvat din cale-afară. Podoabele arhierului nostru, atingându-se de prea multe mâni nespălate și soioase, și-au pierdut strălucirea istorică. Și în urma multelor făgăduințe făcute prea ușuratic și rămase neimplinite, cuvântul arhieresc încă a pierdut din greutatea ce o avea. Luclul mitrei în fața obștei s'a cam întunecat, cărja vlădicească nu mai e temută, ca pe vremuri.

În năzuința lor de a vana popularitate, — unii vlădici s'au prea smestecat în val-vârtejul micilor patimi clericale și mirenești dela sate, destrămându și vaza ce le o împrumuta cărja și crucea.

țenilor săi, aceasta nu va îmbunătăți partea din omenire, care-i e supusă, decât în cazul, când acțiunea lui e deplin morală, adică în cazul când aceasta e rezultatul adevăratelor nevoi sufletești și trupești ale cetățenilor în numele cărora lucrează. Altcum munca depusă de stat e siluitoare, ea face să crească în sufletele cetățenilor altceva decât ce corespunde firei lor, prin ceace educația e numai un simulacru care poate lua vederea unei generații pe care o îmbată, dar totuși nu e în stare să fie întunecate pentru todeauna mințile.

Dacă congresul din Paris n'ar fi avut nici un alt rezultat decât acesta, el totuși ar rămânea un congres dintre cele mai memorabile. Pentru noi acest congres trebuie să aibă o importanță îndoită: întâi el ne a întărit o convingere, în care școala noastră parcă ar fi voit să se clatine dela o vreme încoace, întocmai ca și unii conducători ai treburilor noastre obștești, și, a doua, el ni-a adus aminte de o îndoită datorie, pe care, spre marea pagubă a noastră, am nesocotit-o până acum. Anume ea ni-a făcut să ne aducem aminte că noi, Românii din țara asta, sântem datori a ne interesa mai mult de soarta noastră, pe care trebuie să o întărim cu arme făurite în arsenalul modern al cugetării universale, iar pe de altă parte, ca unii cari facem parte din concertul popoarelor conștiente, trebuie să contribuim și noi la munca de cristalizare a adevărului, cu care și bat capul celelalte popoare, cari nu înțeleg a trăi în lumea aceasta numai pentru împăcarea nevoilor materiale zilnice.

Din acest congres trebuie, în adevăr, să înțelegem că avem și noi datoria de a participa de aici încolo la congresele internaționale în cari să luptăm pentru binele adevărului, întocmai ca și celelalte popoare. Să luăm pildă dela Poloni și dela Cehi, cari nu lipsesc dela nici o întrunire de aceasta internațională, unde și plasează totdeauna ideile lor, cari găsesc sprijinitori și prieteni. Vremurile oficialității perverse se

apropie de agonie și e timpul ca să o înțelegem și noi aceasta. La congresul pentru educația morală din Londra ținut acum un an a fost o profesoară polonă, care prin zăgrăvirea luptelor pentru lumină adevărată a fraților ei asupriți a predispus adunarea întreagă în favorul Polonilor. De noi Românii asupriți cine a auzit prin congresele educatorilor? Și aceasta din vina noastră, cari nu ne mișcăm de loc. Nici la congresul pentru educație populară ținut acum doi ani la Paris n'a luat nimeni dela noi parte și aceasta din cauza condamnabilei lipse de interes a autorităților noastre școlare, cari nu și bat capul decât cu mărunțișuri, de Joi până mai apoi.

La anul viitor congresul internațional pentru învățământul primar se va ține la Berlin. Atragem atenția forurilor noastre bisericești școlare, cari susțin peste trei mii de școli primare, să nu uite ce binefaceri mari s'ar putea revărsa din participarea unor reprezentanți ai școlii noastre la acest congres, unde aceștia ar avea să facă comunicări relative la stăruințele noastre și de unde reîntors, ne-ar putea servi cu învățături de mare preț, pe urma cărora ar răsări o înflorire a treburilor noastre atât de adormite.

»Agitații pangermane«. Presa șovină unguerească e »indignată« din nou împotriva naționaliștilor germani din Vârșei, cari în adunarea municipală orașenească au tras la răspundere organele administrative pentru multele abuzuri săvârșite la alegerea din urmă.

Rudolf Heegn, fostul candidat naționalist, și alți aderenți ai mișcării naționale germane au înșirat nenumărate cazuri de violare a legii. Vă zând majoritatea guvernamentală că faptele înșirate de germani nu se pot desmînți, au încercat să i terorizeze nelăsându-i să vorbească, făcând ch'ar tentative de a-i scoate cu forța din sală. În cele din urmă, naționaliștii germani vă zând că sânt în minoritate, au părăsit sala.

Și totuși naționalistii agită!

Intâlnirea contelui Aehrenthal cu Giuliano. Din Salzburg se telegrafiază: Ministrul nostru de externe contele Aehrenthal a sosit ieri dimineața la Salzburg și la amiazi a vizitat de ministrul de externe al Italiei, marșalul San-Giuliano.

Cei doi miniștri de externe s'au retras la o conversație intimă, care a ținut o oră jumătate. După amiazi, cei doi miniștri și soții lor au făcut o excursie în împrejurimi. Se știe că contele Aehrenthal a dat în onoarea oaspetelui un dîneu la care a fost invitat și ducele Avad ministrul Italiei la Viena, baronul Fasciotti, de secție în ministerul de externe, contele Szpáy, consilier de legăție, contele Schaffgotsch președintele provinciei, și Rambouzek, prefect poliție.

În ce privește obiectul discuțiilor, în cercul politic se afirmă că cei doi miniștri au desbat conflictele de graniță ivite în vremile din urmă între Austria și Italia, ajungând la perfectă înțelegere. În luna lui Octombrie o comisie Italiană compusă din politicieni și militari, va pleca la Viena pentru a stabili în înțelegere cu o comisie austriacă, alcătuită la fel, un regulament identic pentru organele dela frontieră.

Despre această întrevvedere, după plecarea San-Giuliano se va publica un comunicat oficial.

Azi San-Giuliano va pleca la Ischl, unde va fi primit de Maj. Sa în audiență.

Salzburg, 31 August. San-Giuliano a plecat încă la Ischl, ci va mai sta acolo până mâine. Obiectul desbaterilor pare să fie tripla-alianță care exprimă la 1914 conform convenției secrete, trebuie tratative pornite întotdeauna 2 ani înainte de a expira.

În Ischl se vor continua desbaterile, consultându-se și alți diplomați. După audiența la San-Giuliano va fi invitat de Maj. Sa în masă.

Semne de pace. Începem să credem și noi în succesul pe care l-ar avea tratativele de împăcare între țargoveții noștri politici și cărmuirea unguerească. Din toate colțurile de țară primim

Noi socotim, că Preasfinția Ta de bună seamă te-ai convins din propria experiență despre adevărul celor spuse mai sus, și ca om cu duh de largă înțelegere a vredniciei de arhiepiscop și înzestrat cu alese aptitudini sufletești, ți-ai pus de gând să redai tronul arhieresc cinstea de odinioară. Dacă la fixarea zilelor de audiență acest gând te-a călăuzit, atunci noi zicem, că bine ai făcut Preasfințite Părinte!

Adică cum? Astăzi, când mari și mărunți, particulari și diregători, bărbați și femei — toți au anumite zile de primire; când cel din urmă funcționar dela pretură nu stă cu omul de vorbă decât în ceasurile lui oficiale, — ca să nu mai pomenim de miniștri și alți funcționari înalți: singur vlădica, principele încoronat al bisericii să fie osândit a sta la dispoziția orșicui, atunci când unuia sau altuia îi vine pofta?

Dimpotrivă, dacă un mirean, ca ministru de azi până mâine, își permite luxul să acoarde audiențe în anumite zile, atunci Vlădica înzestrat cu cel mai înalt dar dumnezeesc, cu atât mai mult are dreptul să și împartă vremea, dupăcum altă de bine, »ca să fie tuturor toate, și pe toți să-i dobândească«. Mai

virtuos, dacă în felul acesta contribuie și la înălțarea vazei bisericii și a demnității sale.

De bună seamă aceia dintre credincioșii Preasfinției Tale, cari erau obișnuși să urce treptele reședinței pentru orice darăveră vulgară, de aici înainte vor băga de seamă, că vlădica e o față aleasă, al cărui prag nu se poate trece orișicând; iar când îl vor călca, vor fi cuprinși de respectul și sfiala cuvenită.

Iar mai pe urmă, să fim lertați Preasfințite, dacă ne luăm îndrăzeala, să mai adaugem un preaumit stat. Uite ce zicem noi:

Dacă prin limitarea audiențelor nu pe Preasfinția Ta, ca persoană, ai vrut să Te înalți, ci ai vrut să ridici demnitatea și autoritatea vlădicului lărăși la treapta și strălucirea care i-a dat o marele Șaguna, — dacă ți-ai pus de gând să vorbești cu subalternii cât mai puțin, ca să poți lucra pentru dânsii cu atât mai mult, — atunci Te rugăm, să fii cu deosebită grijă la un singur lucru: să nu scapi vorbe ușurate și nesocotite și să nu împarți prea multe făgăduințe, — că ne am săturat de ele! Spune-i omului vorbă grea, cumpenită și răspicală, cum se așteaptă din gra-

lul unul prealumnat cap bisericesc. Pe vorbă Preasfinției Tale se lasă omul drept orientat, mângăiat și liniștit și convins că aceea nu e numai mai poate suci. Iar Preasfinția Ta să nu uieți făgăduințele făcute între patru ochi: Cum ai vorbit la audiență, în cutare cauză bisericească, să vorbești și la ședință! Altcum, să ne creștinească Preasfințite, că de glaba ai pus clasuri fixe.

Noi însă, și cel mulți cari gândesc și simt și noi, și cari îți cunoaștem frumoasele îndemnuri sufletești, cari Te stăpânesc, și dorim o nutrești pentru înălțarea bisericii și a neamului nostru românesc, nădăjdulm că nu vom rămâne înșelați în așteptările noastre.

Dumnezeu să-ți ajute!

Scris am eu, Popa Vasile din Văleni,
Popa Ilie din Ursani,
Popa Mitru din Crâng,
Popa Toader din Scriptura.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Ré**

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de 360 coroane.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane. Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tocmeții separate, în oficare parte a Ardealului la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mustre și servim cu prospecte și cu desemne. — Să fim atenți la fir

1910
cu Sa
a: Mi
hal a
izi a
marc
raș ar
oră
și sult
i. Se
pelui
: Av
oill,
ele Sa
figels
refect

neîndoioase despre bunele intenții ale stărilor. La târgul din Aiud, sânt desbrăcate de brăe, și fetelor li-se taie părul, în care sunt împletite cordeluțe tricolore; la târgul din Iași asemenea. Advocatul Cristea din Ocna deșabruțial și pus în feară, de jandarmi, acești reprezentanți tipici ai culturii ungurești.

avacii din Szkolcz, când cer respectarea limbii slovacă, și pedepsirea abuzurilor alegerile dietale, sânt huiduiți și trași în judecată pentru că cu plânsorile lor patriotice turbură bunul mers al ședințelor administrative.

ne pregătim, deci pentru marea sărbătoare a Avântului.

Triumful lui Vlaicu.

Un sbor de Luni. — Vlaicu la înălțimea de 150 m. — Entuziasmul mulțimii.

Correspondență particulară a «Tribunii». —

București, 17/30 August.

Dacă până acum mai exista oare care șoșete în suflete unor neîncredători ori răucredători asupra izbândeii finale a lui Vlaicu, azi nimeni nu se mai îndoiește despre siguranța și utilitatea aparatului de sborat Vlaicu. Astăzi putem spune cu mândrie că alături de atâtea aeroplane sistem Farman, Bleriot, Wright, etc. se află și aeroplanul românesc Vlaicu. Geniul nostru și-a dat și el tributul, și l-a dat în mod onorabil, în lupta pentru cucerirea văzduhului.

Dar să vorbim despre sborul lui Vlaicu, aceste amănunte sânt mai elocvente și mai utile decât toate cuvintele de laudă pe care în sfârșit, chiar dușmanii noștri vor trebui să le aducă geniului românesc.

Se anunțaseră experiențele pentru Luni la orele 6 și jum. Dar Vlaicu, nerăbdător, a deschis porțile hangarului încă de la 5 și a scos minunata mașină pe câmpul Cotroceniilor. La aceasta oră se afla prea puțină lume pe câmpul de aviație; fapt care constituia un imbold pentru Vlaicu de a începe mai curând sborurile. Căci trebuie să se știe că aviatorului nostru nu i plac întârzierile acum privirile mulțimei când pornesc în sbor. Vlaicu a încercat câteva sboruri, dar din cauza vântului a trebuit să renunțe și să mai aștepte.

Până la 6 și un sfert, însă, văzduhul s'a răcorit cu desăvârșire. Era un timp minunat pentru sbor.

În răstimpul acesta au venit pe câmpul de aviație domnul Al. Cottescu, directorul general al C. F. R., cu soția și domnișoara; foarte mulți ofițeri superiori de artilerie cu doamnele, ziaristii și un public care număra la 1000 de persoane.

La 6 și un sfert Vlaicu s'a retras din cercul persoanelor de distincție cu care convorbea, s'a urcat în aparat și în câteva clipe era sus, mânuindu și cu măiestrie mașina sburătoare. După ce a făcut un drum spre cupole, s'a întors înapoi și la o înălțime de 150 m. a trecut peste cazarma de geniu și peste hangarele situate în câmp. Când a trecut peste mulțimea stăpânită de

un entuziasm nebun, care-l aclama cu frenezie, Vlaicu a salutat agităndu-și bereta de aviator.

În rândurile celor care priveau se aflau mulți cu ochii în lacrimi de bucurie. Triumful neașteptat al lui Vlaicu, siguranța cu care de astădată își mânuia aparatul și mai ales faptul că sburătorul minunat era român, adusesse asupra asistenților un efect indescriptibil. În sufletul fiecărui privitor se afla un pic de mândrie că s'a născut român și că în viitor va avea un cuvânt mai mult de îmbărbătare la bârfelile dușmanilor noștri.

Trecând peste baracile regimentelor de infanterie, a înconjurat câmpul și apoi s'a îndreptat din nou spre cupole într'un sbor vertiginos de cel puțin 70 klm, pe ceas. Apoi s'a întors înapoi, a evoluat cu multă siguranță în aer, dar când a ajuns din nou deasupra hangarului motorul nu mai funcționa regulat, se auzeau niște svăcneli care un moment au produs îngrijorare în rândurile mulțimei.

Oprind motorul la înălțimea la care se afla, Vlaicu a virat la dreapta și s'a coborât tot mai la punctul de urde plecase.

În clipa aceasta mulțimea s'a repezit asupra lui de a-i fi crezut că o să strivească și aparatul și pe îndemânatecul conducător. Vlaicu a fost ridicat pe sus și purtat în triumf, în timp ce el, emoționat, mulțimea la saluturile și aclamările entuziaste ale tuturor.

D. Cottescu, principalul și statornicul sprijinitor al aviației în țară și contra multora, a fost primul care a sărutat pe obrazul ofițerului și a vărsat lacrimi.

Vlaicu, care era plin de ulei pe fața și pe mâni, căci e de notat că motorul aparatului său stropese, a mulțumit și a cerut voie să se spele.

După propriile lui declarații către un ziarist, Vlaicu voia să mai sboare și avea de gând să se ducă până la aerodromul dela Kitila, inaugurat Duminecă, pentru a face o vizită locotenentului Goliescu, un alt aviator român, și pilotului francez Mollat, — dar din cauza paniei de motor a trebuit să renunțe. »Dar să-mi dreg motorul și apoi tot o fac« a adăugat el glumeț.

Astăzi motorul a fost demontat și transportat la arsenalul armatei pentru a i-se face reparațiunile trebuitoare. Din pricina asta sborurile se vor suspenda pentru câteva zile.

E timpul acum să vorbim de teama de care părea că dă dovadă Vlaicu de câteori se înălța dela pământ în timpul experiențelor.

S'a spus în coloanele »Tribunei« că Vlaicu nu cunoaștea pilotajul. În Franța sânt astăzi școli speciale în care iubitorii aviației învață lucrurile elementare de știut pentru a putea conduce cu siguranță un aparat de sborat. Vlaicu n'avea o asemenea școală și nici cunoștințele necesare, astfel că dela început a trebuit să se lupte

și cu greutatele pilotării. Și la fiecare greșală de pilotare risca să-și strice aparatul și să-și risipească rodul unei munci de ani de zile.

Căci Vlaicu a avut de luptat cu mulți și cu multe. Cei mulți n'șteptau decât un insucces ori un accident mai grav pentru a-l lăsa în drum cu aparat cu tot. Din pricina asta el își mânuia aparatul cu sfiială spre a nu-l vedea într'o zi sfârșat și în lipsă de mijloace pentru a-l mai repara. După ce a mai deprins, însă puțin pilotajul Vlaicu a devenit îndrăzneț și-a luat sborul și l-au văzut cu toții ce au fost în stare să facă.

Astăzi cei mulți au amuțit și au intrat în gaură de șarpe, lumea-l iubește la nebunie, iar cei mari au îteles, în sfârșit, decât folos poate fi țării invenția acestui modest fecior de țaran.

Vlaicu a intrat de acum în rândurile marilor aviatori ai lumii și noi nu putem decât să ne mândrim și să-i dorim să trăiască spre a avea parte nu numai de succese morale, dar și de cele materiale.

Holera.

— Nu-i nici o primejdie —

Mulțumită măsurilor preventive luate la vreme, epidemia holerei a fost respinsă pretutindeni. Nici în Viena, nici în Budapesta, nici în Iași nu s'au ivit îmbolnăviri suspecte și chiar și în Italia numărul bolnavilor a scăzut mult.

Cel mai bun semn că n'avem să ne temem de holera este înscrierile la toate spitalele din țară în care în ultimul timp nu s'a înregistrat nici un caz.

Un singur caz de holera a fost înregistrat în Ungaria, la Pressburg.

Din Pressburg se anunță că bucatăreasa Magdalena Traka, care a venit acolo cu șlepul »Regensburg« și a fost internată în spital, a murit ieri. Examinată bacteriologică a constatat holera asiatică.

Despre acest caz de moarte a fost avizat pe cale telegrafică serviciul sanitar superior, care a dispus desinficierea șleului și vizitarea medicală a personalului de pe »Regensburg«.

Din Viena se telegrafiază: Se constată în mod oficial că în afară de cele două cazuri de holera constatate cu 6 zile înainte, nu s'a mai ivit nici un alt caz nou. Bolnavii sânt amândoi în stare de convalescență.

Din Lemberg se telegrafiază: Deși în Galizia nu s'a constatat nici un caz de holera, autoritățile iau măsuri preventive foarte severe. Pentru ofițerii ruși cari au sosit la Brody, venind din comune de pe frontiera rusească stăpânită de holera, au fost avizați să părăsească numai decât țara.

Din Berlin se telegrafiază: Într'un cartier nordic la Berlin a murit ieri, între simptome suspecte, un servitor tânăr. În Spandan s'au constatat două cazuri noi de holera.

Din Constantinopole se telegrafiază: Erd a murit în spital negustorul german Hoffmannsthal

FABRICA DE PAPIER
RODA
LIZABELLA
TELEFON 18-75

care se îmbolnăviseră cu două zile înainte. Medicii au constatat holera asiatică.

Holeră în București?

Din București se telegrafiază că ieri seara au fost internați în spital trei bolnavi: un bărbat cu femeia și un copil. Azi noapte femeia a murit. Bărbatul și copilul se află mai bine. Examenul bacteriologic a constatat holera asiatică.

Casa unde au locuit e păzită și nimeni nu are voie să o părăsiască până nu se va face o desinfecție completă.

Scrisori din București.

Aerodromul Bucureștilor. — Primele zboruri cu aparat construit în România. — Aparatele aviatorilor români. — Misiunea engleză la Sinaia. — Cazinul din Constanța. — Este holera la București?

București, 16 August.

Eri s'a inaugurat la Kitiia aerodromul Bucureștilor înființat prin stăruințele dlui Cerkez, directorul societății anonime care a pus bazele întreprinderii.

La inaugurare au asistat ziaristi, un număr restrâns de amici și personalități ai aviației, precum și aviatorii români Inginerul Vlaicu și Lt. Rodrig Goliescu. Pilotul francez Mollat, care a înlocuit pe Inginerul Guillemain, în urma gravului accident suferit în lună, a făcut dela orele 6—7 trei zboruri. Mulțămia unui timp splendid, căci nu adia nici o frunză, inaugurarea a avut tot succesul dorit. Mollat care îl un splendid pilot din școala lui Sommer, săpân pe aparatul său ca și pe emoțiunile ce te acalțează în clipa zborului, a făcut primul zbor pe pământ, executând mai multe virajuri de o extraordinară precizie. Apoi sigur de soliditatea aparatului, sistem Farman, construit în atelierele aerodromului Kitiia, ca și de buna funcționare a motorului Gnôme, Mollat s'a ridicat în aer, așezându-se din înălțimea pistel aerodromului și a pornit departe spre Mogoșoaia. În acest interval publicul l-a privit cu emoțiune și satisfacție până ce a dispărut la orizont, sub coama pădurilor din acea parte. Pilotul francez s'a dus cu aparatul său până la vreo 20 km. depărtare de unde nu se vedea, de pe terasa Observatorului, decât ca un punct negru, ca un vultur îndrăzneț brăzdând nepăsător adâncurile văzduhului.

La întoarcere Mollat a fost viu aplaudat și felicitat de asistenți, fapt care l-a îndemnat pe francez să pornească și mai departe de astădată într'un zbor care a durat aproape o jumătate de oră. La un moment Farmanul nu se mai vedea de loc, iar directorul aerodromului simțea oarecare îngrijorare. Accidentul întâmplat lui Guillemain provocase întârzierea inaugurării până ce s'a construit un alt aparat și acum un alt accident ar fi cauzat pagube materiale și morale provocând o nouă întârziere.

Mollat spusese directorului aerodromului într-o zi că vrea să se pîmbe pe deasupra Bucureștilor și vorbele acestea întăreau convingerea că el a luat o spre București. Dar îngrijorarea s'a risipit curând: aparatul a apărut din nou în zări, a întâlnit în drum trenul, a făcut un înconjur mare pe șosea, pe deasupra fabricii de zahăr și a scoborit din nou, ușor și sigur în fața hangarului.

Asistenții l-au dus pe sus pe îndemănatul pilot până la bufet, unde s'a servit invitaților șampanie. În totul entuziasmul general, după îndemnul lui Vlaicu, care motiva, că trebuie în curajul »franzuzul«, cei prezenți l-au ridicat din nou pe sus pe Mollat și l-au strigat »trăiască Franța!»

Mollat a promis să facă o vizită cu aparatul la Cotroceni, unde Inginerul Vlaicu execută aproape zilnic zboruri cu aparatul său.

Acum câteva cuvinte despre aerodrom.

Așezat la intersecția șoselelor București-Ploiești cu Chitila-Mogoșoaia, în dosul gării Chitila, la 300 metri, aerodromul este numai la 10 km. de Capitala României.

Pe un teren de câteva hectare sânt instalate cele 5 hangare de aeroplane de o parte, iar de alta birourile administrației, tribunele publice, observatorul și tribuna regală, bufetul și peluza pentru privitorii de un leu.

Deși locul nu e destul de mare mai ales pentru școala de pilotaj și pentru cei cari nu cunosc îndestul arta zburatului, totuși aerodromul se prezintă în splendide condițiuni de amenajare și confort.

În primul hangar se află atelierul și hala de montaj. Acesta constituie un punct de superioritate al aerodromului nostru față de acela dela Jovissy (Franța) unde, în caz de accidente, aviatorul pentru ca să-și repare aparatul trebuie să a'erge la uzinele din Paris.

Și aerodromul nostru este și o mândrie pentru țara românească, care cea dintâi în orientul european are un aerodrom care să-și merite numele. De altminteri voi adăuga că nici în occident nu prea abundă aerodromurile.

În celelalte patru hangare următoare sânt așezate câte un aparat de zburat de tipul Farman, care a zburat ieri, Wright, Goliescu — avioanele Lt. român Goliescu, și în cel din urmă micul aparat Santos Dumont, numit »Demoi-selle«.

Între al treilea și al patrulea hangar se află pilonul de lansare pentru aparatele Farman fără roate.

Pomenii de avioanele Lt. Goliescu. Aparatul este construit în întregime în țară, sub conducerea locotenentului Goliescu și cu ajutorul câtorva lucrători români pe cari atelierele aerodromului au început să i formeze. Forma aparatului imită perfect corpul unei păsări uriașe, cu aripile deschise, având, însă atât cârma de direcție cât și aceea de profunzime în față. Din întreaga înfățișare cât și din calculele ingenioase pe care le-a făcut aviatorul român, îi formezi convingerea că acest aparat va săvârși o adevărată revoluțiune în aviațiune. Având motorul și toată greutatea în mijlocul aparatului, Lt. Goliescu speră că în zbor va putea să asigure avioanele lui său echilibrul indiferent, care va înălțura astfel inconvenientele celorlalte aparate și nu va fi primejduit în caz de încetare de funcționare a motorului în decursul zborului.

Aviatorul român a făcut câteva zboruri în Franța, unde a fost trimis de guvernul român, și acum, după ce a mai introdus unele mici modificări de detașu în construcția aparatului, așteaptă numai sosirea motorului Gnôme, spre a-și lua din nou zborul...

Ziua de ieri a fost a inaugurării și solemnității ei.

La Sinaia a sosit misiunea specială engleză, sub conducerea lordului Roberts spre a notifica suveranului urcarea regelui Gheorghe V pe tronul Angliei. După obișnuitele solemnități și discursuri în asemenea ocazii misiunea a luat masa, atât la amiază cât și seara, la castelul Peleş.

Astă-seară misiunea a părăsit țara, ducându-se mai departe în peninsula balcanică, spre a notifica și suveranilor de acolo, schimbarea dela tronul Angliei.

Tot în Sinaia a fost ieri hramul Mănăstirei, care și a serbat a 215 aniversară dela înființare.

Multă lume din București și Ploiești, precum și din regiunea industrială a Prahovei, a asistat la slujba bisericească care a venit s'o asculte în picioare, cu toată vrâsta sa înaintată, însuși regele Carol.

La plecarea Suveranului, Arhimandritul Dionisie a făcut o călduroasă urare de fericire și viață lungă regelui.

Primul nostru port la Marea Neagră și-a deschis, în sfârșit, în mod oficial porțile noului Cazinou Principele Carol. Inceput de regretul primar al Constanței Ion Bănescu, Cazinul care fusese croit la început în limitele sumei de 400000 lei, prin continua sporire și complectare de plan a ajuns să coste până acum 1300000 până la desăvârșita complectare a mobilierului și ornamentei exterioră și până la terminarea parcului de pe bulevardul Înconjurător.

De o construcție impozantă în piatră masivă cu spațioase terase și călă mare și călă usca cu o minunată sală de spectacole și baluri — sală cum nu există alta în România — și cu pozițiune nu se poate mai nimerită, chiar pe țarm, în bătaia valurilor, — Cazinul se înalță ochiului călătorului ce vine de pe nesfârșitele ape ca un castel din povești. În nopțile fără lună când sala de bal este splendid iluminată în mi de culori, iar pe terase domnește lumina zile picurată din înălțimea globurilor electrice, Cazinul văzut din depărtări, de pe mare, prezintă o feerie minunată, merită să atragă și să fermec pe oricine.

Desigur că acest local de desfătare și utilitate va face să sporească în fiecare an numărul vizitorilor la Constanța așa de mult cântăta chiar azi și va reda comunei toate sumele din greu de burate până la terminarea lui.

Presă bucureșteană atât de dornică de senzații de bulevard a căpătat, în sfârșit, un subiect cu adevărat senzațional și bogat: *Holera în București.*

Pe tema asta s'a brodat în zilele din urmă, începând de Duminecă, articole peste articole, de câte o coloană, două și chiar trei, pline cu tot solul de amănunte, de »se spune«, »ni se afirmă« și de convorbiri cu medicii și cu reprezentanții autorităților.

Din toate amănuntele, însă, nu reiese decât bănuiala de holera într'un caz curios, în care întâmplarea a făcut ca mai înainte bolnavul să fi venit în alergare cu o familie trecută din Rusia prin țară. Incolo, medicii și reprezentanții autorităților dezminț orice caz și cauză în convorbirile cu ziaristii să nu alarmeze de pomână lumea. Dar zărele o sînt înainte cu holera...

E acesta un păcat vechiu, păcatul senzației, de care presă din România — imitarea celei din Franța — suferă.

Și pe ziua de ieri s'au întâmplat chiar cazul caraghios de holera. Un *cutare*, nu l' dăm numelui, ca să nu se supere, fiindcă e cunoscut de toată lumea, a tras un chif strășnic cu prietenii ca să »combată« holera și i-a venit rău omului. »Salvarea« a sosit îndată, l-a ridicat și l-a dus la sediu ca să-i dea ajutor, să l scape de holera. În ziare a și apărut știrea că »un nou caz suspect s'a prezentat, etc... victima este cunoscutul domn X...«

După ce și a venit în fire dl *Cutare* a făcut mare haz de gluma proastă a gazetelor, care l-au făcut să fie ocolit de mulți din cunoscuții și a declarat că n'o să mai »combată« holera — până la încetarea știrilor despre *Holera în București.*

Pentru școala de fete din Arad.

— Aprobarea loteriei. —

Vestim cu bucurie tuturor celor ce se interesează de soarta viitoarei școli de fete din Arad că, mulțămită stăruințelor reuniunii femeilor române din Arad, guvernul a aprobat organizarea unei loterii în beneficiul acestei școli.

Publicăm mai la vale avizul în cheș iune al Reuniunii femeilor române și ne asociem la apelul ei adresat publicului românesc de a complecta prin contribuiri grabnice numărul necesar al obiectelor de câștig.

Nu ne îndoim că munca nobilă a Reuniunii noastre va fi și de data aceasta în cununată de succes.

Reuniunea fem. rom. din Arad și prov. Aviz.

Avem onoare a aduce la cunoștința onorabilului public, că înaltul minister de finanțe a binevoit a ne da concesiunea cerută pentru aranjarea loteriei de obiecte, proiectată de noi spre scopul zădăririi școlii de fete din Arad, dându-ne dreptul să omitem 50.000 lozuri à 1 cor.

Aducând aceasta veste cu bucurie la cunoștința publică și având în vedere că această concesiune s'a dat cu termen fixat, prin aceasta facem din nou apel către întregul public românesc, ca să binevoiască a veni în ajutorul nostru, trimițând la adresa Reunirii diferite obiecte, ca să putem completa numărul obiectelor recerut, dela 750 adunate deja — la 1000.

Dragostea de care s'a împărtășit Reunirea noastră și până aici din toate părțile și pentru cari noi păstrăm tuturora o credință și adâncă recunoștință — ne dă speranța, că și aceasta rugare a noastră va avea cel mai bun rezultat.

Arad, la 28 August 1910.

Pentru Reuniunea femeilor române din Arad și provincie:

Letiția Oncu
președintă.

Educația religioasă a clasei noastre „culte”.

— Reflexii. —

Clasa noastră cultă nu suferă numai de indiferențism, ci suferă mai virtos de ireligiozitate. Intre clasa cultă de azi și între cea de acum 40—50 de ani e în privința aceasta o deosebire izbitoare, în defavorul celei de azi. De fapt s'ar aștepta, ca generația de azi să fie superioară în adevărată cultură, celei de-acum o jumătate de veac, iar realitatea e tocmai inversă. Generația de azi e superioară numai în superficialitate. Credința religioasă e zero în nouăzeci la sută din clasa noastră cultă. Cauza acestei triste și îngrijitoare apariții

o vom releva una singură: slaba educație religioasă care se împărtășește în liceele noastre și condamnabila purtare de griță, sub raport religios, a studențimei noastre din orașele universitare. În adevăr, catechizația se face la noi aproape pretutindeni într'un mod extraordinar de superficial, ba în unele locuri se face în chipul cel mai scandalos posibil. Un profesor din Iași, originar din Ardeal, d. l. Paul povestea mai acum câteva săptămâni în »Lucăfărușul» cum învăța el religia ortodoxă la Blaj: dacă-i da catechetului un pachet de țâbac și trei pițule era sigur de notă eminentă la sfârșitul anului, fără ca să fi dat vre-odată și pe la ora de religie în decursul anului. Se poate închipui un criminal mai mare decât acest ucigător de suflete tinere, care, pare-mi-se, mai propune și azi religia la Blaj, după aceeași metodă. Și nu se poate înțelege oare din acest singur exemplu că lipsa educației religioase a clasei noastre culte își are cauzele ei, pe cari numai orbii nu le văd și pe cari, cu toate acestea, nimeni nu caută să le înlăture?

Sau să luăm alt caz. În cutare școală medie din cutare oraș, catehete un tânăr preot purtător de un înalt titlu pe care n'a dat nici o dovadă că îl merită. Acest catehet de o inteligență foarte modestă a

crezut că cel mai eficace mijloc pentru promovarea educației religioase e cassarea exhortărilor cari se țineau sub bunul său antecesor în fiecare Duminică și înlocuirea lor cu învățarea celor opt glasuri și a altor cântări bisericești.

De sub mâna acestui nedibaciu profesor ies an de an cei mai declarați potrivnici și disprețuitori ai religiei.

Sau un al treilea caz. În cutare internat propunea mai acum câțiva ani religia un imbecil rebiat, care socotea că educația religioasă se poate băga în elevi cu puterea. Purtarea lui de sergent într'o ureche a făcut pe unii elevi să treacă de frică, la confesiunea cealaltă, iar pe ceilalți să blesteme ceasul în care mai sânt siliți să învețe despre un Dumnezeu, care a lăsat propovăduitori nebuni de ai cuvântului său. După câțiva ani de propagandă religioasă de pe catedră și din bucătăria grasă a internatului, acest convins preot a trecut, din convingere, ca funcționar într'un ministeriu, unde are frumoasa însărcinare de a denunța articolele »agitatorice» din presa noastră.

Sau un al patrulea caz. În cutare oraș, cu foarte multe școli și elevi, par'că a tunat și i-a adunat pe cateheți. Sânt niște naufragați de cea mai deplorabilă specie; niște impotenți și niște leneși cari abia mai gîfăie de — religioși ce sânt. Nici o scânteiere în ochii lor, nici o convingere în cuvintele lor, nici o faptă religioasă în urma activității lor, pe care, dacă n'ar fi plătiți cu bani n'ar pregeta a o abandona în cel dintâi ceas.

În cutare oraș din mahalăul lui Burdea se scria astădată că catehetul român al gimnaziului propune celor 90% de elevi români ortodoksi, și în exclusiv ungurește, după manuale române catolice. — În cutare oraș catehet e profesorul de muzică, în cutare un doctor în drept, în cutare un student în drept și așa mai departe. Nicăiri în școlile medii nu dau de o figură luminată de catehet, ci numai de niște bieți neputincioși cari așteaptă să treacă ziua de azi ca să vie cea de mâine. E mirare când dai peste câte cineva, care să se ocupe serios de catehetică, — așa ceva e o raritate extraordinară de mare.

Și se mai miră cineva, că clasa noastră cultă n'are religioasă, când știe că ce a ieșit și iese mai cu seamă acum de sub mâna unor astfel de profesori de religie!

Dar nu numai în timpul studiilor liceale se învednicește tânărul nostru de o astfel de instrucție religioasă, ci și mai târziu, în viața sa de universitate el are prilej tot așa de trist de a se edifica sufletește. În orașele noastre universitare biserica noastră e reprezentată într'o formă pentru care nimeni nu ne va invidia. Tânărul student în litere, în drept sau în medicină, care a avut parte de cea mai detestabilă educație religioasă în liceu, unde încă de cu vreme, că nici la Pesta și nici la Cuj nu-i mai altcum. Unde găsești în aceste orașe mari, stăpânite de spiritul jidovesc pervers, o figură senină de preot român convins de părinte sufleteș

spre care să te simți atras și în care să vezi pe un adevărat reprezentant al unei concepții mai înalte.

Pretutindeni deziluziile cele mai amare; pretutindeni se săvârșește fără cea mai mică milă cel mai crud atentat la virginitatea sufletească a tinerilor noștri, din cari niște profesori și preoți buni ar putea face fără mari osteneli, elementele cele mai bune cari se pot închipui.

Și pe lângă astfel de împrejurări i se mai aduce clasei noastre culte învinuirea că nu nu e așa de religioasă precum ar trebui! Dar oare a cui e vina?

Un conflict de graniță între România și Ungaria*).

Este nespuz de interesant și instructiv istoricul graniței valacho-ardelene care deși a rămas statornică secole de-arândul, așa cum o fixase la 1520 comisia mixtă instituită de Ionaș, cralul Ardealului, și Neagoe Basarab, Voievodul Munteniei, totuși n'a încetat un moment de a fi când în secret când pe față ținta încălcărilor lacomilor noștri vecini.

»Incepând din râul Ol' până la Rucava» — astfel fixa pe scurt comisia mixtă din 1520 linia de hotar dintre Valahia și Ardeal, linie care a fost respectată de către toți suveranii Ardealului până în anul de tristă amintire 1887.

Această linie de hotar a fost confirmată prin tratatul de alianță încheiat la Târgoviște, în anul 1598, între împăratul Austriei și principele Valahiei, apoi prin tratatul încheiat la Karlowitz, în anul 1699, între împăratul Austriei, suveranul Ardealului și sultanul Turciei, ca și prin tratatul de pace intervenit la Pasarowitz în anul 1719.

La 1739, pe baza actului de pace încheiat la Heitric împăratul Austriei s'a obligat sa restituie Turciei, suzerana Valahiei, Banatul Olteniei, exact pe aceeași hotare, cari le avuse înainte de ocupațiunea austriacă din 1719, care numise ca ban al Olteniei pe George Cantacuzino, fiul lui Șerban Voda Cantacuzino, trecut cu totul în a-pete nemților.

Mai târziu, la 1775, prin actul păcii încheiat la București, Austria se obligă larăși față de Turcia să respecte vechea linie de hotar dintre Valahia și Ardeal. De-asemena prin tratatul dela Ștstof din 1781, ca și prin cel dela Reichenbach din anul 1790, până la tratatul din Paris, încheiat între cele șapte mari puteri europene la 1856, prin care se garantează din nou integritatea teritoriului Valahiei.

Astfel veacuri de-arândul a continuat respectul dat acestei linii de hotar, atât de către suveranii acestor principate, cât și de către supușii lor, cu singura întrerupție a ocupațiunii austriece dela 1719, care a luat sfârșit însă la 1739. Pe această linie a graniței s'a urmat posesia în cea mai deplină liniște timp de sute de ani, nici românii din Muntenia n'au trecut peste ea în Ardeal, nici ardelenii peste ea în Valahia.

Însăși administrația din Sibiu a celor 7 scaune săsești s'a declarat, la 1520, supușă țării Ardealului și a tras după dânsa toată proprietatea cătă s'a găsit că posedă — cu drept ori pe nedrept — despărțind o de cea a Valahiei prin linia de frontieră. În tot timpul dela 1520 până la 1743, această administrație n'a mai trecut nici odată în Valahia peste linia de frontieră și n'a ridicat nici odată vre-o pretențiune pentru nîscaiva terenuri ce iar fi rămas la 1520 în Valahia dincoace de linia de frontieră. Și har Domnului, prilej de reclamație ar fi avut, fie la 1731, când s'a verificat

* Vezi »Tribuna» nrul 160 și 174.

Gulere
și
Manșete.

Numai calitate bună.
Marca lanț.

SUC. EMMER FERENCZ
Welsmayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi

Linia de frontieră de către trimisul Turciel Mehmed Effendi cu contele Kolovrat din partea Austriei, fie la 1741, când s'au stabilit vechile semne de hotar dintre Valachia și Ardeal în urma actului de pace încheiat la Belgrad în 1739.

Cu toate acestea, în anul 1743, administrația din Sibiu a celor 7 scaune săsești din Ardeal, încercând deodată să uzurpe un codru întreg de pământ situat în Valachia dincoace de linia de frontieră, cuprinzând vre-o 23 munți, situați între muntele Șerpelul Neagoe și Piatra Albă, sub pretextul că acești munți ar fi fost proprietatea scaunelor săsești din Talmaci și Sălște în baza rescriptului regelui Geza II al Ungariei, confirmat și de regele Andrei II în anul 1227.

Evident, proprietarii valachi ai acestor munți au respins năvălirea cutezătoare a sașilor, cari după 223 ani de tăcere (1520—1743) veniau să reclame fără nici un drept un teritoriu pe care-l nu-l stăpâniseră niciodată, cum se recunoaște de toți suveranii Ardealului prin toate tratatele încheiate cu Valachia.

Conducătorii administrației săsești din Sibiu nu posedau nici un act, nici un titlu sau document, cu care să legitimizeze uzurparea ce încercase să facă din teritoriul Valachiei. Acest fapt îl certifiă însuși contele O. Donnel, guvernatorul general al Ardealului, care într'un raport al său redactat la 1769 în această afacere, spune, că în archiva Sibiului nu se găsește nici un document din acelea cari să hotărască complectă veracitate a munților ce aparțin principatului Ardealului, ca cineva să poată vedea lămurii din ele hotarele de ici și de dincolo etc.

Afirmațiunea aceasta a contelui O. Donnel era însă vădit parțială pentru sași, căci, cum vom dovedi la timpul oportun, se găsea pe acel timp în archiva din Sibiu elocuentul hrisov al lui Neagoe Basarab, prin care sunt prevăzute puncte pe punct hotarele dintre Valachia și Ardeal. Era însă firesc ca magistratul, adică primăria din Sibiu să zică că nu există asemenea documente, fiindcă alfel n'ar fi putut legitima pretențiunea administrației celor 7 scaune săsești din Ardeal, pe care o susținea.

Magistratul Sibiului, după ce mărturisește că nu are nici un act cu care să poată sprigini pretențiunea sașilor, alegă ca ultim mijloc la făgăduiala unor locuitori, cari ar fi gata să afirme prin jurământ cumcă ei ar fi posedat acei munți pășunând iarba cu vitele lor pentru care au plătit arendă anuală administrației bunurilor săsești.

Cercetându-se atunci de aproape și această afirmațiune, s'a dovedit că posesiunea de care se prevalau Sașii fusese exercitată numai în timpul ocupațiunii Banatului Olteniei de către armata austriacă. Această posesiune însă a încetat la 1739 în urma tratatului dela Belgrad, prin care Austria se obligă să restituie Turciel suzerana Valahiei, Banatul Olteniei exact în hotarele pe cari le avusese înainte de ocupațiune; de altfel la 1741, o comisiune mixtă restabilise aceste hotare tocmai prin punctele fixate la 1520.

Dar chiar locuitorii, la cari se referea magistratul Sibiului în declarațiunea dată, afirmă că deși au pășunat cu vitele lor acei munți, ei au plătit pe fie-care an proprietarilor valahi bani și produse naturale dela vie.

Este deci în afară de ori ce îndoială că administrația săsească din Sibiu nu exercitase absolut nici o posesiune în acei munți și că din contra faptul posesiunii exercitate de valahi, în liniște și neturburați de nimeni, se dovedește prin chiar raportul magistratului sibilan.

Știau ei foarte bine ce făceau văștii la 1743, când au gonit pe sași din munții lor, pe cari încercaseră să-l uzurpe la 1741, fără rușine și absolut fără nici un drept.

Cum se face însă că lacomii sași stăpânesc totuși și azi acei 23 munți românești răpiți din teritoriul României? — Iată o întrebare importantă și gravă, la care vom căuta să răspundem cu probe, luate din celebra și dezastruoasă convenție pentru regularea liniei de frontieră dintre România și Imperiul austro-ungar, încheiată la 1887 și ratificată în București la 4 Aprilie 1888.

I. Rusu Abrudeanu.

Din străinătate.

Infrângerea guvernului portughez. Știrile publicate ieri despre turburările sângeroase ce ar fi avut loc cu prilejul alegerilor din Portugalia par a fi exagerate. Telegrammele de azi, venite din Lissabona, spun că alegerile au decurs în deplină liniște și numai în vre-o două locuri s'au întâmplat mici ciocniri.

În ce privește însă rezultatul alegerilor, se poate afirma că guvernul a suferit o înfrângere desăvârșită. Intreaga majoritate a partidului guvernamental va fi numai de 2 voturi.

Capitala Lissabona a ales numai deputați republicani. Se poate însă ca guvernul să nu obțină nici chiar majoritatea, pentru că mai sânt a se face alegeri în vre-o 15 cercuri și rezultatele de până acum vor putea să influențeze alegătorii în favorul opoziției.

Serbările din Muntenegru. Din Cetinje se anunță: Regele Nicolae a dat Luni un prânz de gală în onoarea principelui moștenitor Alexandru al Serbiei. La acest prânz, Regele Nicolae a pronunțat un toast, exprimând sincere mulțumiri regelui Serbiei pentru că a documentat frăția și comunitatea dintre Serbia și Muntenegru, însărcinând pe principele moștenitor să vie la Cetinje. Poporul muntenegrean vede în aceasta o probă de inseparabilitatea celor două state sârbe și a dinastiilor lor. Regele Nicolae invită pe principele Moștenitor al Serbiei să spună tatălui său că nimic nu ar putea despărți vre-o dată cele două dinastii. Muntenegru va rămânea întotdeauna cea mai credincioasă soră a Serbiei și va îndeplini în viitor încă și mai ușor și cu un mai bun succes acordul cu Serbia, idealul său. A ridicat un pahar în sănătatea regelui și a familiei regale sârbe și pentru propășirea și progresul Serbiei fraterne. Principele Alexandru a răspuns printr'un toast, parafrazând toastul regelui Nicolae.

Răspunzând discursului de omagii, regele Nicolae a pronunțat un discurs care a fost primit cu entuziasm, declarând că este mereu pătruns de fidelitatea și de generositatea poporului său care și-a vărsat întotdeauna sângele pentru frații săi.

Progresele pe cari le a făcut Muntenegru în timp de 50 de ani nu se puteau obține decât cu un asemenea popor și grație trecutului lui glorios.

Regele a relevat marea operă îndeplinită de către Muntenegreni prin arme și prin activitatea lor culturală. >Cu un asemenea popor și cu ajutorul Rusiei fraterne am putut obține aceste rezultate! Serbarea a cincizecea a căsătoriei mele primește o strălucire prin faptul că este de față scumpul meu ginere, regele frumoasei Italie. Eu și regina Milena mulțumim într'o inimă, împreună cu voi, lui Dumnezeu care ne-a călăuzit până acum.

Proclamațiunea aparține de acum Istoriei noastre. Mă bizui că Europa civilizată, care a recunoscut în totdeauna marile jefite ce Muntenegru a făcut pentru libertate și progres, va vedea în regatul restaurat pe această coastă a serbismului o garanție și un zălog pentru menținerea păcii pe acest teritoriu. Ca și trecutul, viitorul nu va fi fără greutate, însă cu încrederea în Dumnezeu gloriosul popor muntenegrean va ști să împlinească ceea ce patria va cere.

Regele a încheiat asigurând pe popor de iubirea sa părintească și nestrămutată, rugând pe Dumnezeu să binecuvinteze patria sa glorioasă și regatul restaurat. În mijlocul ovăziunilor entuziaste regele s'a întors la palat.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 31 August 1910.

— **Di Iorga despre șovinism.** Citim în >Seara<: Sâmbătă a sosit la Piatra-Neamț dl. Nicolae Iorga. D sa a ținut în sala teatrului, o frumoasă și interesantă conferință tratând despre: >ce este șovinismul?< A început prin a arăta că vorba șovinst este de origine franceză, ea vine dela Chauvin, un personaj din o comedie a scriitorului francez Scribe și înseamnă lauda cu rost și fără rost a cuiva, iar la un popor exagerarea calităților ce are, pretențiuni absurde, visuri de mărire nejustificate, dă mai multe exemple între care: Ungurii, Bulgarii și Grecii. Ungurii n'au în mâna lor nici proprietatea mare nici cea mică și mijloace, n'au nici industria, comerțul și nici cultura, toate fiind în mâna celorlalte naționalități, cu toate acestea socot că Ungaria e a lor numai, ei sânt deci șoviniști. Bulgarii deși popor muncitor și cinsit nu-și văd de interesele lor ci visează luarea Macedoniei, Rumeliei și a Dobrogei. În general ai lor s'au lăudat că în 24 ore pot nimici cu desăvârșire România, ei sânt deci șoviniști. Grecii sânt de trei soiuri: cei din afară de țara lor, ca cei dela noi, cumini, cei din Turcia gălcevițori și cei din Grecia panelleniști lăudăroși și mincinoși, vădând luarea Macedoniei, a Constantinopolului, etc. sânt dar și Grecii șoviniști. La noi este șovinism? D. Iorga zice că nu. A fost într'o vreme când câțiva dascăli voiau să introducă latinismul, faimoasa vreme a lui: >populus romanus<, Alecsandri a fost și el la început dintre aceștia, acum a mai rămas d, Macedonski. La noi nu poate fi vorba de șovinism, interesul nostru despre frații ardeleni, basarabeni, bucovineni, etc., e justificat prin legătura de sânge ce avem cu ei, dar mai cu seamă prin dreptul nostru istoric.

Conferința d-lui Iorga a fost ascultată cu religiozitate de o mulțime aleasă, ca toate conferințele d-sale a fost presărată, pe ici, pe colo, de aluzii spirituale, de comparații hazlii, dar potrivite.

Seara a avut loc o serbare în grădina publică la care a participat și d. Iorga. Fanfara regim. 15 Răsboeni de supt conducerea maestrului Cirillo a delectat publicul cu frumoase aril naționale. Apoi bătae de flori, confeti și serpentine.

— **Epilogul alegerilor.** Ne mai aducem aminte de primirea ce i s'a făcut contelui Apponyi astăprimăvară la Timișoara, când a fost bătut cu pietri și ouă clocite. Poliția din Timișoara a tras în judecată pentru acest atac pe dnii Dr. Otto Roth, Dr. Alfred Horovitz, Dr. Ladislau Lengyel, Edvard Baron, Francisc Gelstinger și încă zece muncitori. Senatul de acuză din Timișoara s'a ocupat astăzi cu cauza aceasta sub președinția judeului Dr. Gerdanovici. Apărarea a fost reprezentată prin dnii Dr. Adolf Véteres, Dr. A. Hodosi, Geza Hormó, Dr. Alf. Lipnik și Dr. Vasváry. După referatul judecătorului Dr. Lehel, s'a ordonat din partea senatului o anchetă, în înțelesul apărării.

— **Marele vizir în Marienbad.** Contele Albert Sternberg cu prilejul petrecerii marelui vizir Hakkî-Pașa în Marienbad a dat un dîneu în onoarea acestuia în otelul Waldmühl. La dîneu au luat parte treizeci de persoane din aristocrație, între cari ducele și ducesa de Lichtenstein, ducele Lobkowitz, marchizul și marchiza D'Armon, contesa Hoyos, contele și contesa Bertheux, contesa Lynar, contele Iul. Trattmannsdorf, familia Constantinovici, șeful partidului justhst, contele Batthányi, deputatul Italian contele Taverna, baroneasa Günsberg, publicistul englez Stead și alte somități. Aceasta a fost cea din urmă zi pe care Hakkî-pașa a petrecut-o la Marienbad. Înainte de plecare marele vizir a primit pe ministrul plenipotențiar al Turciei la Berlin.

? : Dentist român în Arad. :
VIRGIL MUNTEAN ?
:: Szabadság-tér No. 3. ::

— **Cursuri de limba română la universitatea din Budapesta.** Primim următorul aviz: In sem. de iarnă al anului școlar 1910—11 în următoarele cursuri:

1. **Elementele slave în limba română.** (Românește). La săpt. 2 oare. Luni și Marți d. m. la 6—7. Sala XI.

2. **Cetirea și explicarea textelor vechi românești.** (Românește). La săptămână 2 oare Mercuria și Joia d. m. la 6—7 ore. Tot acolo.

3. **Gramatica română.** (Pentru începători, ungurește). La săptămână 2 ore. Vinerea d. m. la 5—7 ore. Tot acolo.

Kliciova, la 30 August 1910 st. n.

Dr. Iosif Popovici.

P. S. Toate gazetele sânt rugate a anunța aceste cursuri în interesul general al studenților limbii române.

— **Cei doi bolnavi ai spitalului din comitatul Bichis sânt câțiva lucrători, cari mai aveau de curățit câte ceva la noua clădire, în Giula.** Tavanul etajului al doilea s'a surpat, căzând și rupând tot ce a găsit în cale, până și boltitura pivniței. Ne aducem aminte de surparea bagdadii dela școala de stat din Dorozsma — și ne minunăm de îngrijirea pe care ne-o arată nouă statul. Școlarele, clădirile noastre publice sânt încă bune, trainice, dar ni se închid, pentru a ne feri de primejdia ucigașă a »surparii«. Slavă Domnului, avem cine să ne îngrijească!

— **Cutremure de pământ.** Un cutremur puternic de pământ a distrus orașele Erzerum și Diarbekir din Asia mică. Mai mult ca 1500 de case sânt în ruină, în Diarbekir s'au prăbușit străde întregi. Numărul morților dintr'amândouă orașele e mare, de asemenea sânt îngrozitor de mulți răniți. Spaima locuitorilor refugiați se mărește și prin faptul că în Dikhak a erupt hoțara.

— **În Italia de miazăzi de asemenea au bătuit cutremurele.** Dimineața la ceasurile 3 și cinsprezece minute au simțit în Regio di Calabria trei puternice sbateri ale pământului. Poporația a alergat pe câmp. În Messina, Hegace și Monteleone încă s'au semnalat puternice cutremure. În Mesina s'au năruit câteva șandramale. Aceleaș cutremure s'au simțit în Gallis, Milacco și Mileto. În Mileto din cauza cutremurului s'au stricat aparatele observatorului.

— **Un truc al poliției.** Din Bruxelles vine știrea că Caruso a ținut un concert în sala teatrului de acolo. Poliția a fost avizată că deodată cu lumea imensă ce va veni din toate părțile își vor face apariția și nenumărați pungăș, drept aceea s'au luat toate măsurile de siguranță și la intrarea în teatru au și prins vr'o douăzeci dintre ei, recunoscându-i după fotografie. În sala teatrului încă au fost arestați paisprezece dintre ei. Poliția a găsit la unul sigur 24 portofolii furate.

— **«In ruptul capului».** Citim în «V. Naț.»: În anuarul 16 Weigand a cercat să explice ce înseamnă în «ruptul capului».

Nu credem c'a nemerit. Dl Weigand, zice că «rupt» înseamnă «preț» și că în ruptul capului e ca și cum am zice «cu prețul capului». Cum a ajuns vorba rupt să însemne preț?

Mai întâiu s'au zis »a lua pământ în rupt» adică în arendă o bucată mică și acești arendași, s'ar fi numit ruptași. S'ar fi zis »am plătit ruptul» și astfel ruptul ar fi ajuns să însemne preț, ba chiar dajdie.

Toată evoluția e fantastică. Lucrul e mult mai simplu. Se zice a-și rupe capul, a-și rupe gîtul și nici în ruptul capului înseamnă nici dacă mi-ași perde capul, nici mort. Ruptul e aproape tot una cu ruperea. Se mai zice a rupe prețul, cînd după mult negoț se ajunge la înțelegere asupra lui. De asemenea a plătit dajdea cu ruța, ca ruțași, înseamnă a plăti o sumă hotărîtă, nu cu cîșta ca țărani.

Prin urmare, dl Weigand a rătăcit rău.

— **Cum trăia Nichita?** Se întrebă ziarștii, cari au fost în Montenegro, la Cetinje, dacă domnitorul (și familia se vor purta și de acum tot așa fără pretenții, după ce țara e regat, cum se purtau până acuma.

Până acuma prințul Nichita, cu mîna lui, tăia berbecule fript și adus întreg pe masă, dând fie-

cărui partea cuvenită. De asemenea, de Crăciun, aducea din pădure bradul obișnuit, tălat cu mîna sa; iar o fică îl întâmpina în prag, zicînd: «Bine ai sosit, pom de Crăciun» și arunca pe brad boabe de grâu. Prințesele umbrau pe jos, tot pe jos, cu umbrela în mînă, mergeau la biserică.

Ne vom folosi de acest prilej și vom arăta cum se face că l se zice, ba Nicolae, ba Nichita. În adevăr numele lui e Nicolae și numele desmiardător din Nicolae este acolo Nichita, cum au crezut străinii.

— **Pentru-ce nu se mai întorc «fericiții expatriați»?** Din Bistrița ni se scrie: În înduioșătorul articol al domnului Goga ni se spune răspunsul unul neguțator ardelen stabilît în România. Să auzim însă ce zice și un țaran, care fusese în America și se pregătea iar de drum.

L'am întrebat de ce se duce iar și dacă are de gând să mai vină «casă. Mi-a răspuns: »ce să caut aici unde muncesc de geaba, că groșiorul (smântâna) îl culeg solgăbiraele, brânza rămâne la notarăș, iar eu rămân cu zărul».

— **Mobilizări în Turcia.** Ministrul de război al Turciei Pașa Mahmud Sefket a dat ordin grabnic să se mobilizeze patru divizii de armată. Comandanții corpurilor de armată au și chemat sub steagul două divizii din corpul al treilea, și din corpul al patrulea și al cincelea câte una. De asemenea s'a dat ordin fiecărui comandant militar să revoace de urgență ofițerii concediați și să nu mai acorde nimănui concediu. S'au echipat în grabă spitalele garnizoanelor și s'au încheiat contractele cu expeditorii armatei.

După toate semnele cel mult în restimp de trei săptămâni se va declara războiul. În portul dela Salonik se așteaptă în fiecare clipă să sosească cinci încrucșătoare cari taie încă apele mării.

Ca urmare firească a întâmplărilor din urmă se naște întrebarea, cui va declara Turcia război, Greciei ori Bulgariei? Probabil că amândurora și în cel mai scurt timp armata Turciei va fi la porțile Termopyle.

— **Regii și zărele.** Se anunță în ultimul timp că împăratul Wilhelm al Germaniei avea de gând să fondeze un mare ziar cotidian al cărui prim redactor să fie el.

Inutil de a mai spune, că această veste a fost imediat desmințită; un suveran nu poate să se expună în persoană polemicii și loviturilor din zăre.

E bine ca regii să scrie în zăre, însă numai când aceștia apar sub protecția lor. Regele Ludovic al XIV a fost unul din confrății noștri. Regele Soare avusese fantasia ca să scrie și să compună el însuși în tipografia sa particulară, un jurnal care era foarte mult citit de curțezani. Frederic cel Mare nu avea obiceiul să scrie articole; cu toate acestea cele mai multe manuscrise cari treceau prin mîniile sale, mai înainte de a apărea în zăre, purtau semnătura sa de aprobare și alte notițe. În vremurile de azi, e regina noastră, Carmen Sylva care colaborează la diferite zăre cu poezii, ori cu alte articole în favoarea operilor sale caritabile.

Defunctul rege al Suediei Oscar al II, scria de plăcere și nu lăsa să-l scape nici un prilej, pentru a și exprima simpatia sa față de presă. Împăratul Wilhelm al II-lea dă o mare importanță opiniei zărelor. El are secretarii cari să citească fel de fel de zăre fie germane ori străine și cari sânt însărcinați să-l facă un rezumat în stil telegrafic al tuturor articolelor interesante. Regele României citește foarte mult zărele străine. Regele Serbiei Petru I nu citește decât două zăre: jurnalul său oficial și cel din Geneva la care era abonat încă după vremea cînd se afla în exil în acest oraș.

— **Seminar de drept în Cluj** strada Petőfi No. 18 (dela 1 Octombrie în strada Deák Ferencz). Pregătește pentru examene fundamentale și de stat. Imprumută însemnările noi pregătite. La cerere se trimite prospecte gratuit.

Mihai Radu croitor pentru domni, Cluj (Kolozsvár) strada Jókai Nr. 2. se recomandă on. public român.

Cronica socială și artistică.

Petrecere cu danț în Orăștie. Tinerimea română din Orăștie invită la petrecerea cu danț ce va avea loc la 4 Septembrie v. în sala hotelului »Central« din Orăștie. Inceputul la orele 9 seara.

ECONOMIE.

Desvoltarea economică a Ungariei sub domnia actualului ei rege.

Din prilejul împlinirii a optzeci de ani dela nașterea împăratului și regelui nostru Francisc Iosif I., mai toate zărele din patrie s'au grăbit să aducă prinusul lor de adîncă reverință Domnitorului, care aproape o viață de om a purtat și poartă sarcina de »domn« și »părinte« al acestei patrii. În lungi articole s'a glorificat și se glorifică mănoasa activitate a prea bunului nostru stăpînitor întru fericirea și mulțumirea în toate privințele a supușilor săi. Și pe lângă momentele de ordin politic din viața Sa ai căror rezultat este recunoașterea de »Mare putere« a patriei comune, se accentuiază — și de singur nu fără rost — și acele binefăcătoare reforme și legi create sub prea înțeleapta oblăduire a Sa, prin cari țările și popoarele Sale au ajuns la »bunăstare«, au ajuns să realizeze progrese economice așa de însemnate, încât azi aproape se pomăsura și în această privință cu cele mai înaintate neamuri din apus. Și într'adevăr nu numai că sântem sîniți cu toții să recunoaștem aceasta, ci rămînem uimiți, ca sub durata vieții unui om să se poată realiza astfel de progrese economice, ca și cari se vād aici la noi astăzi, într'un restimp relativ destul de scurt. Căci ce este durata vieții unui om față cu viața popoarelor?

Majestatea Sa prea bunul nostru împărat și rege a ajuns la cîrma multelor și diferitelor Sale popoare și țări într'un timp cînd ideile nobile și mari de »libertate și frățietate« își făceau și la noi apariția cu toată puterea și splendoarea lor. Vremi tulburate pline de sbucium, dar plămăditoare de alte legi și de prefaceri epocale în viața popoarelor! Și în semnul acestor vremi, în semnul libertății de gândire și lucrare a pornit acum atîția zeci de ani tînărul și înțeleptul domnitor să cărmuiască popoarele sale și tot în acest semn s'a ajuns la rezultatele mărețe, pe cari le avem înainte. E drept, că libertatea politică a trebuit să treacă încă chiar dela început pe un timp oarecare restrînsă*), dar tendințele liberale pe teren economic au continuat a se afirma tot mai mult și neînterupt, chiar și pe timpul absolutismului.

Legile liberale aduse la 1848 cu conlucrarea actualului rege și împărat, precum și a unor bărbați cu vederi largi au deslăntuit popoare întregi din jugul iobăgiei și au pus baza progresului spre bunăstarea cetățenilor. Decretată odată în principiu libertatea de muncă și producțiune, cu aceasta deodată s'a început — în mod de tot natural — cultivarea și desvoltarea sistematică »individuală« și de aici înainte hărnicia și pricepera personală se puteau valida netulburate și rezultatele lor erau marcate.

Prin patenta Imperială dela 1853 s'a efectuit desdaunarea urbarială, iar prin cea dela 15 Decembrie 1855 s'au regulat protocoalele funduare și astfel s'a dat agriculturii baza și putința de desvoltare. Desfăcut de cătușele iobăgiei acest ram însemnat — al economiei, a înaintat repede și ajutat de libertatea în »muncă« și »proprietate« a putut ajunge în scurt timp să se impună nu numai în lăuntru țării, ci și în străinătate cu produsele sale. Azi se lucrează în Ungaria — deși poate nu peste tot — sistematic pământul, cu ajutorul mașinelor agricole, lucru, care îi stă în drept a-l face »origine« să fie numai harnic și priceput, și rezultatele se vād!

Dar nu numai în ce privește agricultura s'au validat principiile liberale pe teren economic, introduse — poate și sub presiunea vremurilor — sub actualul Domnitor, ci și în alți ram ai economiei ca d. e. în industrie, comerț, căi de comunicațiune, apoi în ce privește științele etc. etc. În anul 1859 se introduce libertatea indu-

*) Pentru nnele neamuri au rămas pînă azi restrînsse multe libertăți.

străta și spiritele deschise și aplicate spre acest ram încep a se valida. Azi — deși nu putem concura încă în toate articolele de industrie cu apusul — avem totuși și fabrici cu renume universal și industria mică încă este relativ destul de bine dezvoltată.

Aceiași libertate individuală și aceleași principii deteră avânt și comerțului, dat fiind, că aproape toate instituțiile și normele de drept comercial, introduse sub actualul stăpânitor, se razimă pe libertatea de muncă și producțiune a individului. Legea comercială ungară, ca și dreptul cambial și concursual sânt bazate pe aceleași principii liberale, ca și legile de această natură din imperiul german, fiind priincioase comerțului. Societăților comerciale și în special celor pe acții li-se acordă prin aceste legi cea mai largă libertate de acțiune, obligate fiind doar la publicitate și fixată fiind rezponsabilitatea organelor conducătoare. Că ce rezultate au avut aceste principii liberale în comerț, se poate vedea din faptul, că pe când la 1875 de-abia existau vre-o 718 de institute de credit cu un capital de-abia de K. 185 milioane, azi avem la 5032 asemenea instituțiuni cu un capital fundamental de K. 1009 milioane.

E de observat, că până la anul 1875 pentru înființarea de societăți pe acții se cerea concesiunea dela stat. Progresele foarte frumoase pe teren comercial realizate în timpul acesta în Ungaria, mai ales în ce privește dezvoltarea creditului au a se mulțumi mai ales împrejurării, că statul n'a prea căutat nici la executarea legilor — destul de liberale — să se îngereze și să restângă libertatea de acțiune a indivizilor și societăților comerciale.

Mână în mână și chiar sprijinind dezvoltarea acestor trei, cei mai însemnați rami ai economiei: agricultura, industria și comerțul, s'au dezvoltat în timpul acesta și științele puse în serviciul lor. Intrebunțarea aburilor, a electricității și produselor chimiei câștigă repede teren tot mai larg și rezultatele se arată tot mai bogate în ce privește producțiunea. Că ce progres s'au realizat în Ungaria în ce privește tehnica și în genere folosirea mijloacelor celor mai perfecte de producțiune în cele economice, sub durata domniei actualului rege, vor arăta și cifrele următoare:

La 1848 avea Ungaria 178 km. linii ferate, pe când azi are 18.950 km., iar circulațiunea singurului port de mare în Ungaria: Fiume era la 1871 de 2000 corăbii cu 130.000 tone, pe când la 1907 se urcase la 15.812 vase cu 2.477.000 tone. De sine înțeles că deodată cu dezvoltarea industriei și a comerțului și a liniilor ferate au trebuit să se desvolte și înmulțească — în proporție — și celelalte mijloace de comunicațiune ca: poșta, telegraful, telefonul, apoi circulațiunea pe râurile noastre navigabile și pe mare. În acest scop s'au regulat porturile, s'au construit vase etc.

În general se constată din toate părțile că dezvoltarea rapidă și puternică a vieții economice în Ungaria a fost posibilă numai pe baza libertății individuale, des accentuate, de a se valida adică fiecare individ după capabilitatea și hărnicia sa personală. Aceasta este nota caracteristică și cea mai însemnată a domniei Majestății Sale împăratului și regelui nostru Francisc Iosif I. în privința ridicării statului și a singuraticilor indivizi la bunăstare materială.

Privind din punct de vedere special românesc aceste aprecieri ale vieții economice de sub durată acestor vremi, trebuie să constatăm firește, că noi românii am profitat de sprijinul liberal introdus acum atâtea decenii de înțeleptul monarh — repetăm — poate și sub presiunea anilor celorla sbuciumați și am progresat economicște. În orice caz trebuie să admitem, că am trăit în timpul acesta zile mai bune ca mai înainte în timpul neguros al iobăgiei și al neștiinței. Azi avem și noi economi de pământ — deși poate mai puțini — încetățeniți cu mijloacele mai moderne de lucrat pământului, avem câțiva industriași și negustori mai mici, avem societăți comerciale: băncile și mai ales avem clasa noastră numeroasă de oameni cu carte, merită să conducă și la mai mari progrese poporul nostru muncitor și harnic.

Durere numai, că fără să vrem trebuie să constatăm și aceea, că în Ungaria în butul tuturor experiențelor frumoase făcute pe terenul economiei bazate pe libertatea individuală, aceste principii liberale, recunoscute de toți ca salutare oricărui progres nu se aplică de puterea statului — și poate nu s'au aplicat niciodată — în același măsură față de toți cetățenii acestei patrii.

»Rev. Ec.»

Baza de mărfuri și stocuri din Budapesta

Budapesta, 20 August 1910

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul

Grân nou

De Tisa — — — — —	20 K. 10
Din comitatul Albei — —	20 » —
De Pesta — — — — —	20 » 40
Bănățianesc — — — — —	20 » 60
De Baciu — — — — —	20 » 70
Secară de calitate I. — —	14 » 30
Grânul de nutreț, calitate I.	12 » 75
Ovăz de calitate I. — — —	14 » 95
Secura — — — — —	11 » 35

BIBLIOGRAFII.

La librăria »Tribuna« se află de vânzare, + 10—20 fil. porto:

- Conan Doyle. Din aventurile lui Sherlock Holmes.
- Catehismul familiei Musgrave —.20
- Un post ciudat —.20
- Societatea celor cu păul roșu —.20
- Acea care l-a învins pe Sherlock Holmes —.20
- Omorul din Valea Boscombe —30

Culegere de diferite cântece cuprinzând: hore, doine, sârbe, cântece de petrecere, marșuri, serenade, cântece populare și diverse. Intocmită de Ioan I. Ciurcu à 70 fil.

Album în amintirea canonicului Augustin Bunea. Edat de clericii din seminariul Bunevestiri à 7 cor. + 30 fil. porto. Amintiri dela »Junimea« din Iași. Vol. II de G. Panu à 3 cor. + 20 fil. porto.

La librăria »Tribuna« se află de vânzare:

- Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Cuvântări bisericesti 3.—
- Dr. Theol. Gheorghe Popovici, Uniunea românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică supt împăratul Leopold I 2-50

Andrei Ghidlu și Iosif Bălan. Monografia orașului Caransebeș . . . 3.— Avram Corcea, Balade populare . . . 1-60 Ziaristica bisericască la români, studiu istoric de Onisifor Ghibu cor. 2.—

La fiecare carte rugăm a se mai adăuga 5—10—30—20 fileri pentru porto. postal.

- Limba nouilor cărți bisericesti de Onisifor Ghibu » 1.—
- Clocărlan, Inimă de mamă. » 2.—
- Speranță, Călătorile lui Enache Cocoloș. » 2.—
- Em. Grigorovitz, Schitul Cerebului, povestire din trecutul Moldovei » 1.—
- Bacalogiu, Teatru. » 1.—
- Dulfu, Isprăvile lui Păcală » 1-75
- Lovinescu, Pași pe nisip, vol. I » 2.—
- » » » » » II » 2.—
- » De peste prag, dramă în 3 acte. » 1.—
- Opreșcu, Higiena și economia populară, povestită de Moș Savu » 1.—
- Protopopescu, Mișcarea cooperativă. » 2-50
- T. Strătilescu, Educația fizică, intelectuală și morală. » 2-50

Babeș, Capra (Vaca săracului). Numeroasele foloase ce poate aduce castrițiunea caprelor 1-50

B. Abrud. Publicitatea de 2 ori a anunțului trimis costă 4 cor.

- E. B., H. Dobra. Am primit 480 cor. abonament până la I/X 1910.
- M. S. Kisdemeter. Am primit 6 cor. abonament până la 15—VIII. 1910.
- Lazar Huf Apaten. Am primit 6 cor. până la 1—VII 1910.
- Alexandru Lupan, Mező-Szilvás. Am primit 18 cor. în abonament.
- Visantie Babeu, Prisaca. Mai aveți de solvit 7 cor. până la finea anului 1910.
- Ioan Lalescu, Cornea. Mai aveți 5 cor. de solvire până la finea anului 1910.
- Zaihei Graur, N. Szederjes. Am primit 20 cor. abonament până la 1—XII 1910.
- Glia Moga, Robogani. Am primit 14 cor. abonament până la finea anului curent.

- Biblioteca »Lumen« a 15 bani, plus 5 fileri porto.
- Nr. 21. L. Tolstoi, Știința și Religia.
- Nr. 22. I. Turgheniew, Destinul.
- Nr. 23. Ernest Haeckel, Originea omului.
- Nr. 24. Edgar Poe, Moartea roșie și alte nuvele extraordinare.
- Nr. 25. Voltaire, Suflete și alte schițe filozofice.
- 26. Ch. Darwin, Lupta pentru existență.
- 27. Ch. Baudelaire, Poeme în Proză.
- 28. La Rochefoucauld, Filozofia vieții.
- 29. Cervantes, Cămil din Valladolid, nuvelă.
- 30. E. Metchnikoff, Câteva chestiuni științifice.
- 31. L. Tolstoi, Să nu ucizi.
- 32. Buffon, Omul și natura.
- 33. Maxim Gorki, Revelionul. O noapte de toamnă.

Dr. Onisifor Ghibu Der moderne Utraquismus oder Die Zweiprachigkeit in der Volksschule à 2 coroane plus 10 fileri porto.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura recvizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a. scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii călători etc. etc.

Comandele de cărți etc. precum și prețul lor să se adreseze către: Librăria »Tribuna« Arad str. Deák ferencz 20.

Posta Administrației.

Ioan Moldovan Crăclunel. Publicarea ceruță costă deodată 2 cor.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură, Arad, vis-à-vis cu casa comitatului, Palatul Fischer Eliz, poarta II. Incepând cu 1 Sept. 1910. Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Credit pe ipotecă, pe cambiu

și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

La „Librăria Tribunei“

se pot procura următoarele manuale

Dr. Petru Barbu. Catehism IV carte de religione	—40
„ „ Simple istorioare religioase morale	—30
„ „ „ Istorioare biblice	—30
„ „ „ „ bisericești	—30
„ „ „ „ (1910)	—30
Nicolae Crășmariu. Prelegeri metodice din istorioare biblice. Preparațiuni la întreaga materie de învățământ prescise pentru clasele II și III și IV ale școalelor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei.	3—
„ „ Istorioare biblice, cl. III și IV.	—40
„ „ Istorioare bisericești pentru clasa V și VI.	—40
Catehism	—40
Din istoria biblică pentru școale elementare.	—24
Din liturgica bisericii ortodoxe române (Cu două ilustr.)	—70
Abc-dar carte de citire de Iosif Moldovan și consoții.	—40
A doua carte de citire de Iosif Moldovan și consoții.	—40
A treia carte de citire de Iosif Moldovan și consoții.	—60
A patra carte de citire de Iosif Moldovan și consoții.	—60
Carte de citire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții.	1.—
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3.	—50
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6.	—50
Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II	—40
<i>Scrierile diu Iuliu Vuia</i>	
Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cunoscute normale Ediția VI. (1910)	—40
Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor vii.	—40
Instrucția metodică a metodei sunetelor vii	—80
Carte de citire pentru clasa II Ed. III.	—36
„ „ „ clasele III și IV.	—60
„ „ „ V și VI.	—60
Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6	—60
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII.	—50
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.)	—50
Elemente de geografie și constituție.	—60
Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV.	—60
Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI.	—36
Curs practic de istoria Ungariei.	—40
„ „ „ istoria naturală.	—60
„ „ „ fizică și chemie.	—50
„ „ „ economie.	—56
Carte de învățatură pentru ultimii ani ai școlii primare și pentru cursurile de repetiție economice.	1-50
Curs practic de istoria literaturii române de Iosif Stanca.	—40
Exerciții intuitive române maghiare de Ioan Vancu	—50
Geografia Ungariei pentru școalele populare de Iosif Stanca.	—30
Geografia comitatului Arad de D. Medrea.	—70
Manual de gimnastică de Ioan Prodan.	—60
Rugăciunile școlare, cântări bisericești.	—50
Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizite de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caete pentru caligrafie română, germană, dictando și comput à 2, 4, 5, 10 și 20 fl. bucata. Caete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă à —12, —20, —40 —60 l. — și 1-80. Tuș. Gumi arabicum. Condeie. Călimare Tampoane. Ceruze de piatră. (stile) Notițe de buzunar. Creioane. Gumi de șters. Tăblițe. Album pentru cărți poștale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureți pentru tăblițe și mari și pentru tablă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de Iemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.	

AVIZ

comunelor lipsite de pășune (islaz).

Di Dr. Emil Babeș, avocat în Bpesta (gr. Károly-utca 14) ne roagă, să avizăm comunele politice, lipsite de islaz comunal, ce să pot adresa la ministerul de agricultură pentru un ajutor de stat, în sensul art. de lege VLIII din 1908. Unde erarul dispune de atare — comunele pot recurge pentru edarea teritorului de lipsă (în natuă) unde nu : erarul redă ajutoare de bani gata, până la 50% ale prețului de vânzare. Ajutorul se licuiează în rate anuale. Comunele respective trebuie să-și caute teritorul potrivit și în rugările lor trebuie numit și proprietarul pământului, mărimea și prețul teritorului și eventualmente și planul (conceptul) contractului ; fără astfel de date rugările nu se iau în considerare.

Di Dr. Babeș e gata a da celor interesați deslușirile de lipsă.

Krämer Károly

strungar

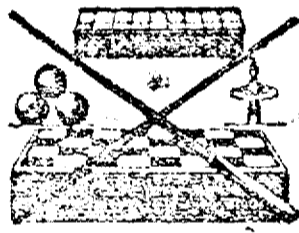
Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru buți, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare totfelul de articlii pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectecte admirabile.

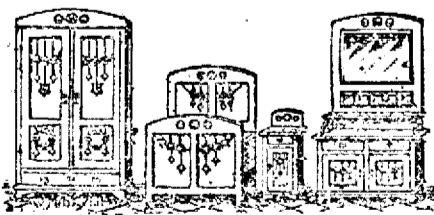
Struguri de Pauliș,

calitate foarte bună,

în cantitate mai mare — se pot cumpăra la Ana Fizeșan, preoteasă văduvă în Lippa, Uri-utca 898 (cott. Timiș). —1

Schuster Ferencz

măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

Ilustrate

cu motive românești și cu vederi din România ș. a.

se pot căpăta la »Librăria Tribunei«.

O crescătoare

care să fie în stare a prepara o fetiță pe clasa III civilă și un băiat pe a III elementară să știe instrua și la pian află aplicare imediat la subscrisul. Conversația va fi în limba germană.

Cermei (Csermő, cott. Arad).

Dimitrie Popovici, preot gr. or. rom.

Cărți de școală

pentru anul 1910-11,

deasemenea

revizite școlastice,

se pot cumpăra pe lângă prețuri moderate dela librarul:

Vértes József,

Temesvár-Fabric, (városi uj palota).

„Wällischhof“ sanatoriu

aranjat după sistemul Dr. Lahmann, cu toate întocmirile moderne ale terapiei fizicale și dietitice (1 oră și jum. depărtare dela Viena) în regiune romantică și sănătoasă. Posta și telegraf:

Maria Enzensdorf (hei Wien)

Cu deslușiri și prospecte stă la dispoziție direcțiunea și medical șef al stabilimentului:

Dr. Marius Sturza.

Lucza József

atelier chimic pentru curățitul hainelor în Szeghedin (Szeged) Laudon-u. Nr. 9.

PRIMEȘTE:

vopsirea și curățirea hainelor barbătești, femeiești, de copii și preoțești, postav de mobile, haine de doliu — mai departe primesc curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobândesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praaf. Comandele din prov. se efectuează imediat și pr.

GUMPĂR în orice cantitate

flori de friguri, soc, frunze de măslarniță, bolondaică, ciunăfac, rădăcini și frunze de mătrăgună, fie verzi, ori uscate precum și gândaci de frapțan.

Farmacia lui SZOKOLY SANDOR, Arad (vis à-vis de biserica sârbească). —

Ghetele cumpărate la mine le repar
gratuit!

Cele mai ieftine și mai bune

ghete,
pălării
și articole de modă,
le cumpărăm

la Korányi

Arad, Piața Libertății Nr. 3.
(fostul local Winternitz.)

Depozitul exclusiv al renumitelor **ghete anatomice Moskovits**. Multele avantaje ale acestora: **prețuri extra concurență**, nu-și pierd forma, merselastic. Purtare plăcută, indispensabile pentru picioare bolnave. **Inceată asudatul picioarelor!** Vă rog să vă convingeți. Priviți vitrinile în interesul d-voastră.

Zinti János atelier de pictură de sticlă
Budapest IV. Üllői út 79.

Imi las îndrăzneala a atrage atenția on. publică asupra atelierului meu de pictură de sticlă.
Ca specialist fac geamuri de biserică, verande și sufragerii.
Mai de parte plumbuit de țară. Gravuri pe sticlă și rame de aramă. Prețuri și alte obiecte în bransa aceasta.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —
Atelierul special de reparat
al renumitei firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-u. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea motoarelor cu benzin, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzin și ulei brut și Arlapuri p. trierată. Bastimente cu benzin, pompe-motor. Mașină de fabricat gheață. Montări specialiste de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articii tehnici. Filite magnetice. Unsoari. Material de condensajune. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios —
— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 318. —

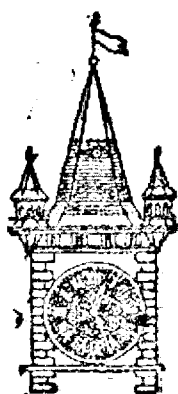

Fondată în 1885.

Fondată în 1885.

Peterka Lajos

fabrică de clasornice de turn, ang. cu contract de capit. Budapesta
Budapesta IV., str. Bástya nr. 22.
— Právália: V., strada Váci nr. 57. —

Face pe lângă prețuri moderate și garanție de mai mulți ani clasornice de turn, școli, castele și cazarme, primește deasemenea și repararea lor.
Fiind chemat mă duc ori unde în persoană, prospect face gratuit și trimite porto-franco ori cui.

Prima atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

SERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA sculptor și măiestru pietrar.

Atelierul central al fabricii **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiiale: Déva, Nagyvárad.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

B-A-N-I

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 1/4, 4 1/2, 4 3/4 și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticiparea speșelor de intabulare, convertirea datoriei de interese mari.

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

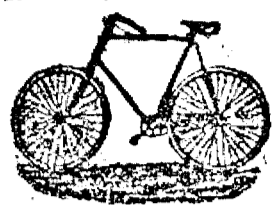
pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Cisca.

ARAD, Karolina-uteza 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Pris... pe lângă onorari acuzatori de afaceri abili și demni... încredere.

Mașini de cusut pentru trebuințe casnice sau industriale, de cea mai bună fabricație.

biciclete și gramofone se pot cumpăra cu prețuri moderate

și plătiți în rate favorabile la

Bodor Béla

magazin de mașini de cusut și biciclete în

Făgăraș, Str. Honvéd Nr. 11.

Atrag atenția onoratului public asupra atelierului meu de **spălătorie și colorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta. Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon 22.

SCHAEFER RICHARD GÉZA

lăcătar tehnic,

pentru zidiri, instalare de apeduct și canalizare în **ARAD, strada Batthyányi Nr. 17.**

Pregătește cordoane pentru râuri, trepte și balcoane, vetre de fierț din fier făurit.

Atelier de instalare:

Rățele de țevi pentru apeduct. Jațuri fără miros. Pissoare, spălătoare, odăi de baie și aranjare de orice sistem — pentru încălzire centrală. —

NOUȚATE! Mode de cogulare de autogen sau automat cu ajutorul acetilenului sau oxigenului, prin ce obiectele stricate pregătite din fier făurit, oțel, fier vărsat și aramă în modul acesta se pot repara ușor, conform scopului.

Să nu se ia nime

după reclamele sgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghetete de trebuință să cerceteze magazinul de

încălțăminte

pentru bărbați femei și copii

Asociației pantofarilor din Arad

(Czipészek term. szövetkezete)

Szabadság-tér No. 14, unde

să găsească ghetete încrate de mătăsii și calfele din localitate pe

lângă prețurile cele mai ieftine.

Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

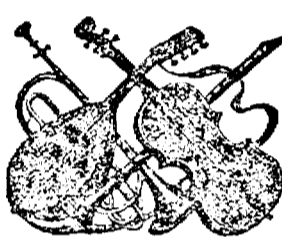
de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,

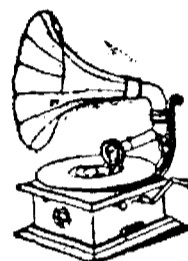
Arad, Str. Forray p. Nádasy.

Babós Béla fabricant de instrumente muzicale în

Sibiu, (Nagyseben) Piața-mică 24.

Unicel fabricant în Sibiu. Cel mai ieftin și cel mai bun depozit de cumpărat pentru orice instrumente, precum: violine, țitere, clarinete, harmonice, și tofelul de instrumente de suflat din alamă, etc.

Cele mai bune și mai ieftine corzi de violine. Mare depozit de Gramofone în diferite mărimi, precum și Scala-Record. Mare asortiment de plăci pentru gramofone cu prețuri ieftine. Comandele se efectuează prin trimiterea banilor înainte sau prin rambursă. Reparaturile se execută artistic și cât se poate de prompt.

Văd. Engel Vilmos

instituit chimic pentru curățirea și vopsirea mătasei, stofei etc.

Făgăraș—Fogaras (Transilvania).

Intreprindere de primul rang.

Primește spre curățire chimică, cu prețurile cele mai ieftine, fără ca să le descoase, tot-felul de

haine de bărbați și femei.

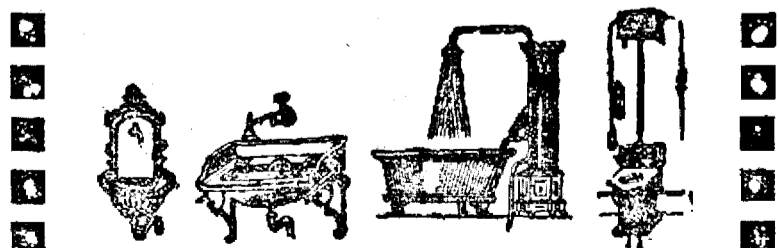
Haine pentru baluri, uniforme, cojoace de iarnă, coviltire, covoare, lucruri de mână, șaluri, dantele, pene, mănuși, ș. a.

precum și ghetete din piele albă, etc. etc.

Aranjament modern și de specialitate! Transformarea, curățirea și înălbirea perdelelor de dantele și a țesăturilor.

BERNACSIK JOZSEF căldărar și specialist pentru apaducte

Oradea mare · Nagyvárad, Kert-u. 7.

Primește orice lucrări și reparaturi din acest ram, atât hărăgărie cât și apaducte. Recomandă atenții publicului și arhitecților, noua sa invenție brevetată și scutită contra înghețului, pentru spălarea latrinelor; invenția superioară celor asemănătoare, căci se află în circulație, pentru mecanismul ușor și aplicabil ori-unde. Am fost aplicat 10 ani ca primul monter la apaductul orașenesc din Oradea mare.

Telefon 670—579.

Telefon 670—579.

Înainte de ce ți-ai fi cumpărat

lemnele de trebuință **foc** pentru

cereți deslușiri asupra prețului,

căci eu nu numai că

vînd cele mai ieftine

lemne de foc

prima calitate

ci pentru un florin de stîngen le și tai cu fe-restrăul propriu circular.

Așteptând binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

PETRU NOVAC,

negustor de lemne în

Arad, Ovâr-tér 10 (lângă pod) și Teleky-u 4.

Lemne de foc mărunțate expedez acasă.

Teatrul de vară din Arad

Septembrie 1, 2, 3 și 4

Senzație!

Numai patru zile!

D-șoara FREGOLIA

unica artistă transformatoare americană din lume.

PROGRAMUL:

Tenoristă } Miss Fregolia
Sopranistă }
Basistă }

Chelnăr electric

în cafeneaua cosmopolită

farsă într'un act cu cântări.

Persoanele:

Chelenerul Biel
Mstr. Braun, boier
Fifi, subretă franceză
Arthusa, profesor de astrologie
Mabek, profesor american
Macaroni, flașnetar italian
Miss Braun, corista Geloasă
Gardist

Miss Fregolia

Compozitori:

Verdi
Offenbacher
Wagner
Sousa
List
Suppé
? ? ?

Fregolia

Urmările unei întâlniri
dramă conjugală.

Persoanele:

Mr. Blanch bărbatul,
Miss Blanch nevasta lui
lean, facton
Charli, curtezan

Fregolia

Onoratul public e rugat la transformările nenotate să observe și ghetetele și ciorapii.

Duminecă două reprezentații.

D. a. la 4 prețuri reduse. — Seara la 8 $\frac{1}{2}$ cu prețuri obicinuite.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce sântă ziua și la lumină. Cântăreață tină 4, 5 fl. de 1 au 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. in sus.

Oaștoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soi. Catalog de prețuri despre papagai, pasări transmarine mămuțe și câini de soi se capătă înainte trimițând 20 fl. Feștra ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comanda se pot fa e la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

Incetează în decurs de o oră dacă folosim:

„SUDORAN”-ul

— a lui MOLNÁR. —

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autenticate de notarul public

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat dela Dta, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primiți mulțămitele mele. Cu stimă. Cont. S.P. On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt« Szombathely. Nu pot întrelăsa ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătmător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inretr., R. St. Die! Din »SUDORAN«, leac contra asudării

picioarelor, mânelor și subțioarelor am procurat în prețu 3 persoane, și întrebându-l despre rezultat, l-au lăudat foarte. Cu stimă A. S. învățator, Gy. St. Die apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudoarea picioarelor și după două masage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă G. K. ospătar S.

St. Die apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subțioare. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl află de neprețuit Cu stimă F. E. coafăr, F. Așa zisul »SUDORANUL« contra asudării de picioare, mâni subțioare, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțămită, că m'am scăpat de boala neplăcută, Salut R. A. învățator A.

Se poate comanda la pregătitorul:
Molnár János, apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 cor. 30 fl.

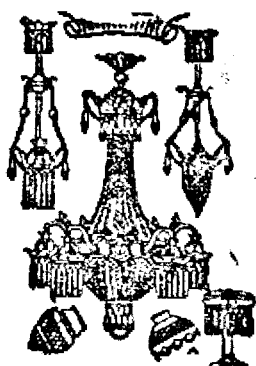
dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.

Hunvald Gyula

magazin de porțelanărie, articole de argint de china și lampe.

Xolozsvár, Kossuth Eajos-u. Nr. 3 (casa proprie).

Recomandă în atenția on. public din localitate și provincie — magazinul său nou asortat cu articole de sticlărie, porcelan, argint de china și lampe unde se găsesc obiecte de bucatărie și sufragerie dela cele mai simple până la cele mai frumoase, din argint de china, apoi lampe de tavan pentru saloane și sufragerii pe lângă prețuri moderate. Lucrări de edificație se efectuează cu acuratețe. Serviciu culant și foarte punctual.

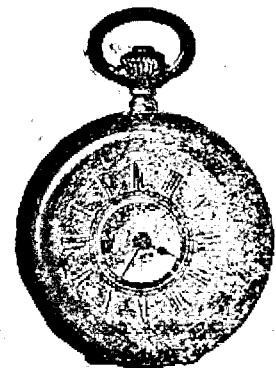

Cel mai mare magazin de giuvaerice și ceasornice.

János István Gyulafehérvár,

clădnicar, giuaeriu și opticar, Piata Hunyadi (lângă Hotel Elisabeta).

Recomandă ori-ce juvaere de aur și argint, ca lanțuri de aur pentru bărbați și femei, ciatornice de buzunar, fabricate din Svițera, ca renumitele ciatornice Omega și pendulele și deșteptătoare'e Becht, ochelari, articole optice, termometre pe lângă prețurile cele mai convenabile.

Reparaturi de ciatornice și juvaere pe lângă garanție. Cumpăr aur și argint precum și ori-ce juvaere pe lângă prețurile cele mai mari.

Comandele din provincie se efectuează prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Prețuri moderate. Serviciu conștințios.